نام و نام خانوادگی:	جمهوری اسلامی ایران اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶/۴ تهران دبیرستان غیردولتی سرای دانش آزمون **پایان** ترم **نوبت اول** سال تحصیلی **۱۴۰۳- ۱۴۰۲**	نام درس: ادبیات فارسی۳ نام دبیر: سرای دانش تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۶ ساعت امتحان: ۸ : ۰۰ صبح/ عصر مدت امتحان: ۸۰ دقیقه
مقطع و رشته:		
نام پدر:		
شماره داوطلب:		
تعداد صفحه سؤال: ۳ صفحه		

نمره به عدد:	نمره به حروف:	نمره تجدید نظر به عدد: نمره به حروف:	محل مهر و امضاء مدیر
نام دبیر:	تاریخ و امضاء:	نام دبیر: تاریخ و امضاء:	

ردیف	سؤالات	بارم
	قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	معنای واژگان مشخّص شده را بنویسید. الف) گفت: تا داروغه را گوییم، در مسجد بخواب ب) حق تعالی بنده‌ای را گُزید و مستغرق خود گردانید.	۰/۵
۲	واژهٔ «طاق» در مصرع «بر نمط عشق اگر پای نهی طاق نه» به چه معنایی به کار رفته است؟	۰/۲۵
۳	معنای«کشش روحِ انسان خداجو در راه شناخت پروردگار و ادراک حقیقت هستی» برای کدام گزینه مناسب است؟ الف) مراقبت ب) مکاشفت ج) اشتیاق د) شیدایی	۰/۲۵
۴	شکل درست کلمه ها را از نظر املایی انتخاب کنید. یک) که با نادان نه شیون باد و نه ..... ☐ الف) سور ☐ ب) صور دو) سینه خواهم شرحه شرحه از ..... ☐ الف) فراق ☐ ب) فراغ	۰/۵
۵	در گروه کلمات زیر غلط‌های املایی را بیابید و شکل درست آنها را بنویسید. «مسطور و پنهان، غریق بهر خدا، داروغه و محتسب، اساس تزویر، صواب و درست، منسوب و وابسته، تیلسان آبی، شرزه شیر ارغند، متاع و فرمانروا، عزّ و ذلّ، بیت‌الحزن، مردم نحس»	۱
۶	در بیت زیر یک واژه بیابید که در زبان فارسی هم‌آوا داشته باشد. هم‌آوا و معنای آن را بنویسید. «بازآی و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین کآشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود»	۰/۵
۷	فعل «نیست» را از نظر کاربرد معنایی در دو مصراع زیر بررسی کنید. الف) لیک کس را دید جان دستور نیست ب) آتش است این بانگ نای و نیست باد	۰/۵
۸	نقش کلمات مشخّص شدهٔ عبارت و مصراع‌های زیر را بنویسید. الف) ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت ب) یا که محتاج فرومایه شود مرد کریم ج) می‌تواند حلقه بر در زد حریم حسن را د) خامش منشین سخن همی‌گوی	۱
۹	در بیت زیر یک ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی مشخّص کنید. «شو منفجر ای دل زمانه وان آتش خود نهفته مپسند»	۰/۵
۱۰	در ابیات زیر نوع قرینهٔ فعل‌های حذف شده را بنویسید. الف) فرّخی ز جان و دل می‌کند در این محفل دل نثار استقلال، جان فدای آزادی ب) نی، حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید	۰/۵

www.kanoon.ir

۱۱	بیت زیر ساده است یا مرکب؟ «سرّ من از نالهٔ من دور نیست لیک چشم و گوش را آن نور نیست»	۰/۲۵
۱۲	نقش دستوری ضمیر متّصل را در مصراع «نیامد بیش پرسیدن صوابش» تعیین کنید.	۰/۲۵
۱۳	در کدام گزینه جمله‌ای با اجزای«نهاد+ مفعول+ مسند+ فعل» یافت می‌شود؟ الف) گر آتش دل نهفته داری ب) ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است	۰/۵
۱۴	در عبارت زیر نوع وابسته‌های وابسته به کار رفته را مشخص کنید. «این همان سفری است که هنگام مراجعه به بانک اعتبارات ایران برای من تداعی شد؛ زیرا آن روز سیصد تومان پول تهیّه کرده بودم.»	۰/۵
	قلمرو ادبی (۹نمره)	
۱۵	برای هر بیت دو آرایهٔ غیر تکراری ذکر کنید. الف) شانه می‌آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایّام پریشانی بپرس ب) بگفت آن جا به صنعت در چه کوشند؟ بگفت انده خرند و جان فروشند	۱
۱۶	در بیت زیر کدام آرایه به کار نرفته است؟ «هر که جز ماهی ز آبش سیر شد هرکه بی‌روزی است روزش دیر شد» الف) کنایه ب) استعاره ج) اسلوب معادله د) جناس	۰/۵
۱۷	با توجه به ابیات زیر: «تا وارهی از دم ستوران وین مردم نحس دیومانند با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند» الف) در بیت نخست مجاز و استعاره را بیابید. ب) آرایهٔ حسن تعلیل بیت را توضیح دهید.	۱
۱۸	آرایه‌های جناس و ایهام را در بیت زیر بیابید. «با محتسبم عیب مگویید که او نیز پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است»	۰/۵
۱۹	درست یا نادرست بودن عبارات زیر را از نظر تاریخ ادبیات مشخّص کنید. الف) کتاب «فیه مافیه» اثر منثور مولوی است. ☐ درست ☐ نادرست ب) بهار قصیدهٔ دماوندیّه را در سال ۱۲۰۱ هجری شمسی سروده است. ☐ درست ☐ نادرست ج) کتاب «قصّهٔ شیرین فرهاد» اثر وحشی بافقی است. ☐ درست ☐ نادرست د) فرّخی سیستانی از غزل‌سرایان اجتماعی عصر مشروطه است. ☐ درست ☐ نادرست	۱
۲۰	مصراع دوم شعر زیر را بنویسید. بازآ که در هوایت خاموشی جنونم	۰/۵
۲۱	بیت‌های زیر را کدام گزینه کامل می‌کند؟ یک) گر نور عشق حق بر دل و جانت اوفتد ..... ☐ الف) زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی ☐ ب) بالله کز آفتاب هفت فلک خوبتر شوی دو) ..... باید که خاک درگه اهل هنر شوی ☐ الف) هان ای پسر بکوش تا روزی پدر شوی ☐ ب) گر در سرت هوای وصال است حافظا	۰/۵

www-kanoor.ir

قلمرو فکری (۸ نمره)		
معنی و مفهوم عبارات و ابیات شماره ۲۲ تا ۳۰ را به نثر روان بنویسید.		
۲۲	مزینان هنوز بر همان مهر و نشان بود که بود.	۰/۲۵
۲۳	در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم.	۰/۲۵
۲۴	همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو بپوشی	۰/۵
۲۵	عشق آتش است هرجا که باشد جز او، رخت دیگری ننهد.	۰/۵
۲۶	درختان را به خِلعتِ نوروزی قبای سبزِ ورق در بر گرفته	۰/۵
۲۷	کاووس کیانی که کی‌اش نام نهادند کی بود؟ کجا بود؟ کی اش نام نهادند؟	۰/۵
۲۸	تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دلبند	۰/۵
۲۹	گفت: نزدیک است والی را سرای آن جا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمّار نیست؟	۰/۵
۳۰	من به هر جمعیتّی نالان شدم جفت بدحالان و خوشحالان شدم	۰/۵
۳۱	مفهوم هریک از ابیات زیر را بنویسید. الف) صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند ب) نشاط غربت از دل کی برَد حبِّ وطن بیرون به تخت مصرم اما جای در بیت الحزن دارم	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۳۲	مفاهیم مرتبط ابیات را به هم وصل کنید. (یک مفهوم اضافی است) الف) نی حدیث راه پر خون می‌کند قصه‌های عشق مجنون می‌کند ب) آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشق است کاندر می فتاد یک) ساری و جاری بودن عشق در هستی دو) اشتیاق پایان‌ناپذیر عاشق سه) سختی‌های راه عشق	۰/۵
۳۳	پیام یا مفهوم نهایی هر یک از عبارت و بیت زیر را بیان کنید. الف) حیات از عشق می‌شناس و ممات بی عشق می‌یاب. ب) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند	۰/۵
۳۴	عبارت زیر یادآور کدام مَثَل است؟ مفهوم آن را بنویسید. «از بیم عقرب جرّارهٔ دموکراسی قرن بیستم، ناچار به مار غاشیهٔ حکومت سرهنگ‌ها پناه ببرد.»	۰/۵
۳۵	مفهوم عبارت «واصفان حلیهٔ جمالش به تحیّر منسوب که: ما عرفناک حق معرفتک» در کدام گزینه آمده است؟ ☐الف) کوتاهی در عبادت ☐ب) ناتوانی در شناخت	۰/۵
۳۶	مفهوم مشترک عبارت «عشق هر کسی را به خود راه ندهد و در هر دیده روی ننماید.» و بیت زیر را بنویسید. صبر بر داغِ دل سوخته باید چون شمع لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست	۰/۵
۳۷	مفهوم نمادین «پخته» و «خام» را در شعر زیر بیان کنید. در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسلام	۰/۵
صفحهٔ ۳ از ۳		جمع ۲۰ نمره

پایان

www.kanoon.ir

اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه تهران
دبیرستان غیر دولتی سرای دانش
کلید سؤالات پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲

نام درس: ادبیات فارسی۳
نام دبیر: سرای دانش
تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰ / ۶
ساعت امتحان: ۸:۰۰ صبح/عصر
مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

ردیف	راهنمای تصحیح (توجه: به پاسخ‌های مشابه نمره تعلق می‌گیرد)	محل مهر یا امضاء مدیر
۱	الف) نگهبان یا شبگرد ۰/۲۵ ب) شیفته یا مجذوب ۰/۲۵	
۲	فرد و تنها ۰/۲۵	
۳	ج) اشتیاق ۰/۲۵	
۴	یک: الف) سور ۰/۲۵ دو: الف) فراق ۰/۲۵	
۵	مسطور ۰/۲۵ بحر۰/۲۵ طیلسان ۰/۲۵ مطاع ۰/۲۵	
۶	هم‌آوا: ضمان ۰/۲۵ معنای آن: ضامن و کفیل ۰/۲۵	
۷	الف) غیر اسنادی ۰/۲۵ ب) اسنادی۰/۲۵	
۸	الف) نهاد ۰/۲۵ ب) مضاف‌الیه ۰/۲۵ ج) مضاف‌الیه ۰/۲۵ د) قید۰/۲۵	
۹	ترکیب اضافی: دل زمانه یا آتش خود ۰/۲۵ ترکیب وصفی: آن آتش۰/۲۵	
۱۰	الف) لفظی ۰/۲۵ ب) معنایی ۰/۲۵	
۱۱	ساده ۰/۲۵	
۱۲	متمّم ۰/۲۵	
۱۳	الف ۰/۲۵ (نهاد: - / مفعول: آتش دل/ مسند: نهفته)	
۱۴	ایران: مضاف الیه مضاف الیه ۰/۲۵ تومان: ممیز ۰/۲۵	
۱۵	الف) مراعات نظیر ۰/۲۵ اسلوب معادله ۰/۲۵ ب) تضاد ۰/۲۵ کنایه ۰/۲۵	
۱۶	ج) اسلوب معادله ۰/۲۵	
۱۷	الف) مجاز: دم ۰/۲۵ استعاره: ستوران ۰/۲۵ ب) حسن تعلیل: شاعر دلیل مرتفع بودن دماوند را فرار از مردم(حاکمان) پست زمانه دانسته است. ۰/۵	
۱۸	جناس: عیب و عیش ۰/۲۵ ایهام: مدام ۰/۲۵	
۱۹	الف) درست ۰/۲۵ ب) نادرست ۰/۲۵ ج) نادرست ۰/۲۵ د) نادرست ۰/۲۵	
۲۰	فریادها برانگیخت از سنگ کوهساران ۰/۵	
۲۱	یک: ب) بالله کز آفتاب هفت فلک خوبتر شوی۰/۲۵ دو: ب) گر در سرت هوای وصال است حافظا۰/۲۵	
۲۲	مزینان بدون تغییر و ثابت مانده بود.۰/۲۵	
۲۳	در شهر سیرجان موقّتاً اقامت کردیم.۰/۲۵	

www-kanoon-ir

۲۴	خدایا از هر غیبی آگاهی و هر عیبی را می پوشانی ۰/۵
۲۵	عشق، مانند آتش است به هرجا که وارد شود جز او چـیز دیگری نمی‌تواند ساکن شود.۰/۵
۲۶	خداوند با آمدن نوروز برگ سبز درختان را به عنوان لباس نوروزی بر تن آن‌ها پوشانده است.۰/۵
۲۷	کاووس کیانی را که نام «کی» بر او نهادند، چه زمانی و کجا زندگی می‌کرد و چه زمانی این نام (لقب) را به او دادند؟۰/۵
۲۸	ای دماوند، برای این که مردم تو را نبینند (از آدم‌ها دور باشی) چهرهٔ زیبای خود را در پشت ابرها پنهان کرده‌ای. (برای دوری از مردم چنین بلند و مرتفع شده‌ای). ۰/۵
۲۹	محتسب گفت: خانهٔ حاکم شهر نزدیک است. برای رسیدگی به جرم، آن‌جا برویم. مست گفت: از کجا معلوم است که والی (حاکم) خود در میخانه نباشد! ۰/۵
۳۰	من نوای عشق به حق را برای همه سر دادم؛ چه افرادی که حرکت آنها به سوی حق، کُند است و چه رهروان واقعی راه حق، که از سیر به سوی حق شادمان‌اند. ۰/۵
۳۱	الف) ضرورت تحمّل سختی‌ها برای دست‌یابی به کمال ۰/۵ ب) وطن دوستی یا نکوهش غربت ۰/۵
۳۲	الف) سه ۰/۲۵ ب) یک ۰/۲۵
۳۳	الف) نکوهش بی عشقی ۰/۲۵ ب) نابودی ظلم ۰/۲۵
۳۴	از چاله به چاه افتادن ۰/۲۵ از مشکلی به مشکل بزرگتری دچار شدن ۰/۲۵
۳۵	ب) ناتوانی در شناخت ۰/۵
۳۶	هرکسی لایق و محرم عشق نیست. ۰/۵
۳۷	پخته: عارف و عاشق واصل ۰/۲۵ ب) خام: آنکه راه عشق را طی نکرده است. ۰/۲۵

جمع بارم : ۲۰نمره	**نام و نام خانوادگی مصحح :**	**امضاء:**